

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 6 juni 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om de olympiska spelen på idrottsforum.org

Den olympiska historien är ett vidsträckt forskningsområde där åtskilligt återstår att frilägga. Inte minst gäller detta utvecklingen av den olympiska tanken och rörelsen från att ha varit ett strikt europeiskt projekt till att gradvis inkludera allt fler världsdelar och länder.

Några steg i den riktningen togs med ett temanummer av den brittiska tidskriften *International Journal of the History of Sport (IJHS)* 2006, ett nummer som inleddes med en presentation av IOCs Olympic Study Centre i Lausanne och de forskningsbidrag som delas ut där. Temanumrets prolog har rubriken "The Story of the Homecoming: IOC weds IJHS", och troligtvis har artiklarna tillkommit med stöd från IOCs forskningscenter. Inte oväntat har tidskriftsnumret, minus artiklarna om IOC, nu omvandlats till en bok som liksom tidskriften publiceras av Routledge, i förlagets serie *Sport in the Global Society*. *Olympism: The Global Vision: From Nationalism to Internationalism*, liksom temanumret redigerad av Boria Majumdar och Sandra Collins, kommer ju ut lagom till årets olympiska spel, som på sätt och viss markerar ännu ett steg i globaliseringen av spelen i och med att nya stormakten Kina genom Beijing för första gången står som arrangörer. I sin kunniga recension påpekar Björn Sandahl att man kan känna sig lite lurad på nyhetsvärdet, men han konstaterar ändå att de enskilda artiklarna, om inte antologin som sådan, ger värdefulla bidrag till olympiaforskningen.

Nygammal antologi om globaliseringen av OS

Björn Sandahl

Södertörns högskola

Boria Majumdar & Sandra Collins (red)

**Olympism: The Global Vision:
From Nationalism to
Internationalism**

174 sidor, inb.

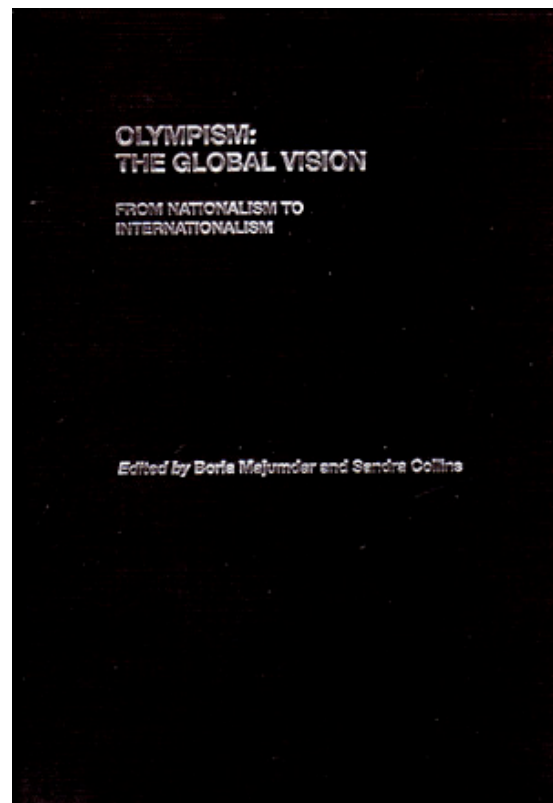
Abingdon, Oxon: Routledge 2008

(Sport in the Global Society)

ISBN 978-0-415-42537-7

Större idrottsevenemang har numera samma konsekvenser för den idrottsvetenskapliga scenen som för den kommersiella. I samband med världsmästerskapen i fotboll eller ett olympiskt spel fylls kurskatalogerna vid landets lärosäten av fristående kurser i fotbollshistoria eller olympisk filosofi, vetenskapliga tidskrifter späckas med artiklar om OS och forskare yttrar sig i tid och otid om olika frågor relaterade till det aktuella evenemanget. *Olympism: the Global Vision*, en antologi med OS-tema, faller rakt in i denna kategori och precis som antyds ovan är inte innehållet så dagsaktuellt som man först förleds att tro.

Bakom bokens något kryptiska titel finner man en serie artiklar med idrottshistoriskt tema. Artiklarna kretsar huvudsakligen kring två kronologiska kluster, ett med fokus mot 1910-1940-talen och ett med fokus främst

mot 1950-1960-talen, även om vissa artiklar även omfattar mer sentida händelser än så. Man kan också ana återkommande tematiska sammanhang. Genomgående behandlar boken den olympiska rörelsens utveckling från ett i huvudsak västeuropeiskt fenomen till ett i allt högre grad internationellt och multikulturellt dito.

Totalt består antologin av åtta artiklar. Den första fokuserar Latinamerikas inträde i den olympiska rörelsen, ett ofta styvmoderligt behandlat ämne i den idrottshistoriska forskningen. Fokus ligger här på 1920-talet och den "olympiska explosion" som författaren menar skall ha skett under denna period, med etablerande av nationella olympiska kommittéer och ett ökat antal latinamerikaner både i IOK och deltagande i spelen som sådana. Utvecklingen sägs vara en konsekvens dels av internationalistiska ambitioner från IOK:s sida, dels av en inre maktkamp i dessa länders idrottspolitiska system.

I den andra artikeln får vi möta den kvinnliga delen av idrottsrörelsen och dess strävanden att bli en del av den internationella tävlingsidrotten under 1920- och 1930-talen. Här ligger fokus på organisationen French Federation of Womens Athletics och dess kamp mot IAAF gällande kontrollen av kvinnors idrottande inom ramen för den internationella friidrotten. I artikeln beskrivs hur den förra organisationens framgångar under 1920-talet med kvinnlig tävlingsidrott provocerade det internationella friidrottsförbundet att agera och på sikt annektera kvinnors friidrottande inom ramen för de olympiska spelen. Artikeln är av särskilt svenskt intresse då den även tar upp en viss Sigfrid Edströms agerande i sin dubbla roll som företrädare både för IAAF och IOK.

Den tredje artikeln flyttar fokus till 1940-talet och Japan. Här berättas historien om de på grund av andra världskriget inställda spelen vilka ursprungligen var avsedda för Rom, vars senaste kandidatur 1908 hade saboterats av vulkanutbrott. Historien fokuserar på hur Japan genom diplomatiska insatser manövrerar ut både Rom och ett sent engelskt försök att hålla spelen kvar nära Europa. Artikeln visar tydligt hur de olympiska spelen fungerade som en kraftfull hävstång för icke europeiska länder att bli en accepterad del av den västerländska världen.

I artikel fyra återvänder vi till Latinamerika för en studie av de olympiska sommarspelen i Mexico City 1968 och höghöjdsfrågan. Den höga höjd på vilken spelen genomfördes har för eftervärlden blivit det spelen kommits ihåg för – främst därför att de många respektingivande resultat som presterades under tävlingsdagarna kunnat härledas till detta faktum. Detta gäller även de många förvånande svaga prestationer som noterades under tävlingsdagarna. En orsak till detta var de då existerande amatörbestämmelserna och den tidsmarginal IOK satte för när idrottarna fick åka till Mexico City för att aklimatisera kroppen. Den debatt som föregick beslutet resulterade i en tidsgräns på en månad, något som sedermera både av idrottsföreträdare och vetenskapliga företrädare visats vara otillräckligt. Därmed blev tidsgränsen ytterligare en faktor som beseglade amatörregelverkets öde.

Den femte artikeln återvänder till den japanska idrotten, vilket i sig känns anmärkningsvärt. Att en antologi som fokuserar på internationaliseringen av den olympiska rörelsen upplåter två av åtta artiklar till japansk olympisk historia framstår inte som en naturlig prioritering. Artikeln som sådan fokuserar hur Japan, som ett led i återuppbyggnaden efter andra världskriget, använde sig av sporten Judo för att återskapa en kulturell idrottsgrund och återinträda i den västerländska idrottskulturen. judon, som under 1964, lagom till de olympiska sommarspelen i Tokyo, inkluderades i det olympiska programmet, blev således ett första led i internationaliseringen av det olympiska programmet.

Den sjätte artikeln tar oss till Sydafrikafrågan och landets bannlysning från de olympiska spelen under 1960–1980-talen. Historien följer den kenyanske idrottspersonligheten Reggie Alexander, IOK-ledamot, som under perioden förde en intensiv brevväxling med IOK gällande Sydafrikafrågan och argumenterade för att landet skulle släppas in i tävlingarna igen. Alexander utgick ifrån den traditionella, och för årets olympiska spel tämligen aktuella, frågan om politikens relation till idrotten, och menade att då IOK, som stoltserar med att man står fri från politiska hänsyn, inte med gott samvete kunde fatta beslut med följder som i fallet Sydafrika. Artikeln tjänar väl som en fallstudie över vad som länge har varit, och kanske fortfarande är, en av den olympiska rörelsens mest problematiska frågor.

Artikel sju för oss till ett land som ofta inte ges någon vidare uppmärksamhet i olympiska sammanhang – Indien. Närmare bestämt är det den indiska landhockeyn, länge en av landets absolut mest framstående idrotter, som analyseras utifrån ett regionalt perspektiv. Artikeln fokuserar på den konflikt som under 1970-talet utbröt mellan den norra och södra landsändan gällande kontrollen över landhockeysporten. Konflikten kom med tiden att hämma utvecklingen så till den grad att idrotten förlorade en stor del av den attraktionskraft den tidigare haft. Exempel på utvecklingen ges både gällande kvinnors idrottsutövande och landets resultat i de olympiska spelen, vilka efter 1970-talet försämras radikalt. Artikeln visar väl de regionala klyftor som kan existera inom olika statsbildningar och vilka konsekvenser dessa kan få, en bild som sällan uppmärksammas i de olympiska spelen där staters tävlan mot varandra numera står i fokus.

Den sista artikeln har ett tämligen annorlunda fokus i det att den inte koncentrerar sig på ett speciellt händelseförlopp eller någon specifik geografisk region. Istället ligger fokus på olika värdstäder och idrottsanläggningarnas placering i dessa. Här beskrivs de olympiska spelens urbanisering från 1896 och framåt och olika modeller konstrueras över hur olika värdstäder valt att hantera tävlingarnas och arenornas placering. Läsaren

får följa utvecklingen från de första, mycket utspridda olympiska spelen, via etableringen av den olympiska arenan och den olympiska byn, till mer moderna satsningar där infrastruktursatsningar med ibland endast marginell koppling till idrottstävlingarna får en allt större betydelse under planeringen av de olympiska spelen. Det kan dock konstateras att utvecklingen präglas av allt större ekonomiska investeringar snarare än någon särskilt organisationsmodell, och lokala geografiska och infrastrukturella förutsättningar förefaller ha större betydelse för tävlingsplatsernas placering än någon generell urbaniseringstrend.

Inledningsvis påpekades att innehållet i denna antologi kanske inte var så nytt som man kunde förledas att tro. Vidare finns också ett tydligt idrottshistoriskt tema i de olika artiklarna som kanske inte ges rättvisa av den något otydliga titel som namnger antologin. En närmre granskning av texterna avslöjar orsaken till detta – antologin som sådan är inte ny utan en nyutgåva av en serie texter som tidigare publicerades som ett temanummer av *The International Journal of the History of Sport*. Samtliga texter har således några år på nacken och inledande och avslutande texter hade därför med fördel kunnat modifieras efter detta förhållande. Det blir exempelvis svårt att hålla med redaktörerna när de argumenterar för att antologin utgör ett banbrytande försök att ge en samlad bild av internationaliseringen av den olympiska rörelsen då artiklarna redan varit kända i vetenskapliga sammanhang under en längre tid.

Vidare kan det konstateras att antologins helhetsgrepp över frågan som sådan lider av flera brister. Artiklarna är av vitt skilda slag med olika ingångspunkter och teman. Den geografiska fördelningen är också bristande då flera betydande regioner inte belyses överhuvudtaget. De tematiseringar som används för att skapa en helhetsbild i inledning och avslutning känns också grumliga och konstruerade. Innehållet känns helt enkelt mer som ett resultat av devisen ”man tager vad man haver” än som resultatet av en genomtänkt tematisering. Detta är dock ack så vanligt i antologier och mycket svårt att avhjälpa.

Det är därför inte som en sammanhållen produkt som *Olympism: the Global Vision* framstår som ett betydelsefullt idrottshistoriskt verk. Istället är det i de enskilda artiklarna som de i och för sig nygamla men fortfarande betydelsefulla resultaten presenteras. Den bristande översikten till trots innehåller boken flera exempel på områden och teman som ofta förbises i den olympiska historieskrivningen i stort. Särskilt avsnitten om Japan, måhända att de är ett för många, och Indien tar ett grepp på olympisk historia som är efterlängtat, både vad gäller den innehållsliga och den geografiska dimensionen.

Slutintrycket blir således splittrat. Som helhet ger antologin ett spretigt och obalanserat intryck, men för forskare med ingångar i fältet som angränsar till de olika artiklarnas tema finns här mycket matnyttigt att hämta, vad gäller både exempel från olika nationers olympiska historia och intressanta temafrågor vilka ofta styvmoderligt behandlas i den olympiska historien i stort.

© Björn Sandahl 2008

 [Köp boken från Adlibris.se](#)

 [Kjøp boken fra Capris.no](#)

 [Køb bogen fra eLounge.dk](#)